

HIGIENSKI UKREPI V TRGOVINAH Z OBUTVIJO V ČASU EPIDEMIJE COVID-19

13. 05. 2020

V času epidemije COVID-19 je treba poleg dobre higienske prakse, ki velja za posamezno branžo, upoštevati še dodatne ukrepe, ki jih navajamo v nadaljevanju.

Najpomembnejša pot prenosa novega koronavirusa je preko **izločkov iz dihal** in preko **onesnaženih rok**.

Roke vedno smatramo kot onesnažene, izjema je le neposredno po njihovem umivanju ali razkuževanju.

Z onesnaženimi rokami **prenašamo povzročitelje okužbe nase in na druge osebe ter predmete**, ki se jih dotikamo (npr. kljuke, ročaji, delovni pripomočki, denar...).

Z upoštevanjem vseh navedenih ukrepov bomo zmanjšali možnost za okužbo in s tem ščitili sebe in druge. Za pravilno izvajanje samozaščitnih ukrepov mora vsak prevzeti odgovornost. Popolne varnosti ni.

Splošni ukrepi, ki jih morajo upoštevati vsi - zaposleni in kupci:

- dosledno upoštevanje vseh splošnih ukrepov za zaščito pred okužbo: Preprečevanje okužbe z virusom SARS-CoV-2: <https://www.nijz.si/sl/preprecevanje-okuzbe-z-virusom-sars-cov-2019>
- Ukrepi naj bodo izobešeni na vidnem mestu ob vstopu v trgovino, dostopno na:
 - o Umivanje rok: https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/navodila_higiena-rok_zdravstveni-delavci.pdf
 - o Higiena kašlja: https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/navodila_higiena-kaslja_0.pdf
 - o Pravilna namestitve maske: https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/maske2_lektorirano.pdf
 - o Kaj lahko storim, da preprečim širjenje novega koronavirusa:

https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/plakat_navodila_prepre-citev-sirjenja.pdf):

- smiselno upoštevanje priporočil za živilske trgovine: Priporočila za prodajalne in njihove zaposlene ob epidemiji novega koronavirusa SARS-CoV-2:
<https://www.nijz.si/sl/priporocila-za-prodajalne-in-njihove-zaposlene-ob-epidemiji-novega-koronavirusa-sars-cov-2>
- Prodajalci in kupci morajo biti brez znakov okužbe dihal (npr. nahod, kašljanje, bolečine v žrelu, povišana temperatura...).
- Pogosto naj si umivajo ali razkužujejo roke (npr. z razkužilom na osnovi 60 do 80 % alkohola).
- Naj se ne dotikajo obraza, zlasti ne ust, nosu in oči, preden so roke umite ali razkužene.
- Upoštevajo naj higieno kihanja, kašlja.
- Nosijo maske in so dobro seznanjeni s pravilnim načinom nošenja in snemanja mask. Maska mora segati od korena nosu do pod brado, med nošenjem se je ne dotikajo. Masko je treba zamenjati na 2 do 3 ure oz. prej, če se zmoči. Pred uporabo in po odstranitvi maske si je treba temeljito umiti ali razkužiti roke.
- Čim manj se dotikajo različnih predmetov in površin, le toliko, kot je nujno.
- Priporočamo brezstično plačevanje.

Ob upoštevanju vseh zgoraj navedenih ukrepov posebej izpostavljamo naslednje:

1. Nosilci dejavnosti/lastniki, zaposleni:

- Največje število strank v prostoru naj bo skladno s priporočili za živilske trgovine.
- V trgovini mora biti zagotovljena možnost umivanja in razkuževanja rok za zaposlene ter razkuževanja rok za stranke.
- Podajalniki razkužila naj bodo nameščeni na vhodu v trgovino in glede na velikost na več mestih v trgovini ter na izhodu.
- Zaposleni naj spremljajo, da si stranke ob vstopu v trgovino razkužijo roke in nosijo maske.
- Nadzirajo naj razdaljo med osebami, vsaj 1,5 do 2 metra.
- Na blagajnah naj se namestijo zaščitni zasloni iz stekla pleksi, razen v primerih manjših trgovin, ko prodajalka, ki streže, tudi kasira. Tudi med postopkom na blagajni je treba vzdrževati medosebno razdaljo 1,5 metra.
- Tla pred blagajno naj imajo oznake za čakajoče na dveh metrih.
- Priporočamo, da so obvestila o zaščitnih ukrepih (plakati, infografike,...) razobešena na več mestih v trgovini. Priporočamo tudi predvajanje zvočnih opozoril.
- Če opazijo stranko, ki ima prehlad ali kašlja, jo prosijo, da se vrne domov in da v primerih, ko je to mogoče, uporabi možnost dostave na dom.

- Zaposleni naj si pogosto umivajo ali razkužujejo roke (npr. po uporabi telefona, računalnika, blagajne, po prijemanju čevljev, škatel,...)
- Pogosto čistijo ali razkužujejo površine, ki se jih ljudje pogosto dotikajo: kljuge, ročaji, police, pulti, škatle s čevlji, blagajna, blagajniški pult, tipke terminala POS...
- Za čiščenje in razkuževanje prostorov naj se smiselno uporabljajo navodila iz dokumenta Priporočila za čiščenje in razkuževanje prostorov izven zdravstvenih ustanov v času epidemije COVID-19:
<https://www.nijz.si/sl/navodila-za-ciscenje-in-razkuzevanje-prostorov-izven-zdravstvenih-ustanov-v-katerih-se-je-zadrzeval>
- Prostore trgovine je treba stalno in učinkovito zračiti. V primeru mehanskega prezračevanja naj se zrak izmenja le s svežim zunanjim zrakom, brez recirkulacije (kroženja) zraka. (Navodila za prezračevanje prostorov izven zdravstvenih ustanov v času širjenja okužbe COVID-19:
<https://www.nijz.si/sl/navodila-za-prezracevanje-prostorov-izven-zdravstvenih-ustanov-v-casu-sirjenja-okuzbe-covid-19>).
- Zaposleni naj imajo nekaj mask na zalogi za primer, če pride stranka brez maske.

Navedena navodila so podana s higienskega vidika. Natančnejša navodila za posamezna delovna mesta poda pooblaščen specialist medicine dela, ki natančno pozna organizacijski proces in tveganja na posameznih delovnih mestih. Spletna stran medicine dela, dostopna na naslednji povezavi: <https://www.anticovid.zmdps.si/>

2. Kupci

- Nakup naj bo čim krajši, obisk trgovine naj se omeji na le toliko časa, kot je potrebno za načrtovani nakup.
- Ob vstopu v trgovino si razkužijo roke.
- Pravilno nosijo maske.
- Pozorni so na razdaljo med osebami, vsaj 1,5 do 2 metra.
- Čim manj se dotikajo katerihkoli površin in predmetov, le toliko, kot je nujno.
- Z razkuženimi rokami odpirajo škatle čevljev ter jemljejo čevlje za pomerjanje.
- Pred izhodom si razkužijo roke.
- Doma: za večjo varnost kupljene čevlje obrišejo z raztopino detergenta ali razkužilnim robčkom, če material to prenese. V nasprotnem primeru, če jih skrbi, čevlje deponirajo za 3 dni.

Starejši ljudje in bolniki s kroničnimi nenalezljivimi boleznimi z večjim tveganjem za težji potek bolezni morajo še posebej upoštevati preventivne ukrepe in se dodatno zaščititi. Zato naj te osebe razmislijo o nujnosti in času obiska trgovin, dokler epidemija ne izzveni.

Roke, s katerimi smo se dotikali katerihkoli predmetov, so onesnažene, lahko tudi z novim koronavirusom.

Čim prej si jih umijemo ali razkužimo.

Še posebej se z njimi ne dotikamo obraza, ust, nosu in oči, preden jih ne umijemo ali razkužimo.

Ocenjujemo, da je možnost prenosa novega koronavirusa preko kupovanja obutve ob upoštevanju higiene rok in nedotikanja obraza majhna.

Viri:

- Chin, A. W. H. et al. (2020). Stability of SARS-CoV-2 in different environmental conditions. *The Lancet Microbe*. doi:[https://doi.org/10.1016/S2666-5247\(20\)30003-3](https://doi.org/10.1016/S2666-5247(20)30003-3) *Lancet Microbe* 2020. Published Online April 2, 2020
- https://www.bfr.bund.de/en/can_the_new_type_of_coronavirus_be_transmitted_via_food_and_objects_-244090.html)
- <https://www.ibtimes.com/covid-19-update-coronavirus-can-live-shoes-five-days-or-more-experts-say-2948842>
https://www.huffingtonpost.co.uk/entry/coronavirus-on-shoes-brought-into-homes_15e7a5843c5b6f5b7c54c3786?guce_referrer=aHR0cHM6Ly9tZXRyby5jby51ay8yMDIwLzAzLzI2L2Nvcn9uYXZpcn-VzLWNhbi1zdXJ2aXZlXNob2VzLWZpdmUtZGF5cy1kaXNIYXN-ILXNwZWNPYWxpc3RzLXdhcm4tMTI0NTk1MDUvP2I0bz1jYnNoYXJl&guce_referrer_sig=AQAAAA34eyGdvreQnm5rXaQ6j8gpPe6tgM19_724BXUsXqQXSECu-4UGK9KNRiUg-Jbou_TDZSzuB-vboYWF2tJiFOiXmuQFb8KlOiwgWsKLMmUboBeRjqekJt9fk-sef-fon3uvEglCqJ3G2J8L9a3-G_qF_BgJdAUj3vF0vUNwz3OUza&_guc_consent_skip=1588241995